

Олександр Олійник. Денний звук

КУПИТИ

Роман-переможець літературного конкурсу «Кальміус». Історія про те, що минуле неможливо ігнорувати, а пам'ять — це дарований Богом талан, який людина примножує протягом всього свого життя. Іноді пам'ять збагачує людину, а іноді є тим тягарем, який не дає їй розвиватися.

Майор армії ВПС США Клод Ілері, який брав участь у бомбардуванні Хіросіми, живе у невеличкому містечку в Сполучених Штатах. Тоді він просто «виконав наказ». Зараз муки совісті за скоєне злочиння не дають йому спокою, він звинувачує себе в загибелі тисяч людей і понад усе прагне змінити минуле. У цей час він волею обставин потрапляє в кримінальну історію... За тисячі кілометрів від майора Ілері, в Японії, японська жінка Акіко перечитує щоденник свого першого кохання до людини, якої вже немає на цьому світі. Тоді це кохання, в силу традицій та моральних підвалин довоєнної Японії було приречене. Пережиті колись почуття допомагають жінці по-новому подивитись на своє буденне життя, наповнитися творчими імпульсами. І є ще одна героїня історії — японська дівчинка, чиє минуле стає на заваді її майбутньому.

Книжка відкрила нову серію видавництва «Денні звуки», до якої увійдуть історії про тих, хто інакше бачить цей світ, про людей особливих, яких не завжди готовий зрозуміти пересічний громадянин Планети.

Олександр Олійник

Денний
ЗВУК

Анотація

Майор армії ВПС США Клод Ілері, який брав участь у бомбардуванні Хіросіми, живе у невеличкому містечку.

Тоді... він просто «виконав наказ». Але муки совісті за скоєне злочиння не дають йому спокою, — він звинувачує себе у загибелі сотень тисяч людей і понад усе прагне змінити своє минуле. Та випадково він потрапляє до кримінальної історії...

За тисячі кілометрів від майора Ілері, в Японії, японська жінка Акіко перечитує щоденник свого першого кохання до людини, якої вже немає на цьому світі. Тоді це кохання, в силу традицій та моральних підвалин довоєнної Японії було приречене...

У романі є ще одна героїня — японська дівчинка, чиє минуле стає на заваді її майбутньому...

All rights reserved. Усі права застережено.

ISBN 978-966-663-378-4

© Олександр Олійник, текст, 2017

© Надьожна, обкладинка, 2017

© Кальварія, 2017

I.

*

Я не люблю прокидатися вночі. Сам посеред темряви. Мої численні важкі думки скупчуються навколо мене і нікуди не хочуть відходити. Їм нікуди йти. Ніч. Усі сплять. Не сплю лише я. Навколо нас нічого не змінюється. І тоді думки починають тиснути на очі, на голову, на серце, на груди. Від цього мені стає гнітюче важко. Я їх не люблю, але серед ночі зі мною пробуджуються саме вони. І доки вони не доведуть свою правоту, не натішаться, вони не дозволять заснути.

Десять років минуло. А в мені також нічого не змінюється. Я живу сам у своєму невеличкому будинку на околиці містечка Норд-Бенд, штат Небраска. Мені вже тридцять шість років. Найбільша моя проблема — це моя пам'ять.

**

«Гей, майоре, покваптеся», — гукнув до мене другий пілот. Я посміхнувся. Мені в цю мить пригадався мій перший інструктор з польотів Джон Вітсбі. Він би зараз висловився значно різкіше. Ех, Джоне, немає вже тебе. Тебе, як і Сперано, Стікса, Лаурена, Робінса — усіх, поглинуло жерло цієї непотрібної Америки війни. Війни, яку почала не Америка, але в якій платять дорогою ціною саме американці. Ех, Джоне, Джоне, в твоєму тілі жили дві абсолютно різні людини. Джон — інструктор зараз гаркнув би щось на кшталт: «Ілері, кретине, ти гівняний пілот, про що ти думаєш? Викинь зі своєї глиняної макітри нікчемні думки і

крути рилом на 360 градусів — навколо повно жовтозадих!!!» Тоді як той же Джон, мружачи праве око і дивлячись на темну північно-західну смугу небосхилу, видав би щось штибу: «Якщо нам довелося сьогодні встати так рано, то нехай змістом цього дня буде Радість. Ну як, підходить?» Підходить, Джоне, підходить. Тобі б тут сподобалося. Тропічний острівець Тініан. Загублений далеко в океані, з буйною рослинністю, мальовничими деревами, запаморочливим запахом квітів, заростями бананів та цукрової тростини, з прозорою синявою теплого моря, кораловими рифами і пологими конусами згаслих вулканів. Рай, який ти волів би ніколи не покидати. Утім, сьогодні ми нарешті у Великій Справі. Як сказав учора на інструктажі полковник Тіббетс, нині ми помстимося япошкам за Перл-Харбор. А особисто я помщуся їм за цю війну, помщуся за Діккенса, за Лаурена, Робінса, за друга Робінса, за незнайомого мені хлопця з Алабами чи Оклахоми... Не ми розв'язали цю війну. Тепер ми всім доведемо, що ми хвацькі погані хлопці. Ще вчора пілоти сусідніх полків зухвало жбурляли камінням у наші бараки, називаючи нас лобуряками. Вони виконували бойові вильоти, вони гинули, щоб здобути перемогу для всіх нас, тоді як ми лише тренувалися, жбурляючи в океан бомби дивного виду, громіздкі, незграбні. Утім, тепер я особисто маю змогу довести собі, їм, Америці, що гроші та час на підготовку нашого полку витрачені не дарма. Що Америка досягає того, чого прагне, що Америка довіряє нам, своїм людям, а ми, своєю чергою, здатні зробити все, аби вона нами пишалась. Перед вильотом на злітній смузі було богослужіння, ми молилися за успіх бойового рейсу. Так зворушливо.

Що там у нас з часом? До Хіросіми ще п'ять годин польоту. Наш Б-29 «Стрейд Флаш» почувається впевнено. Ці літаки називаються «летюча фортеця». За рік тренувань на аеродромі Уендовер-Філд (штат Юта) і на Кубі, я звик до цього літака і

потоваришував з ним. У нього теж є душа. А чом би й ні? Якщо вже так подумати, то у кожного матеріального тіла є атомна структура, до якої входять електрони. Атоми мають пам'ять структури, що дозволяє їм утримувати цілісність матеріального тіла, електрони рухаються, дротами течуть струми. Він живий і він пам'ятає. Він спокійний і вдумливий буркотун. Я добре вивчив його поведінку, а в нього був час пізнати мене. Тепер ми з ним одне ціле. Так і має бути. Тому нам обом спокійно, і в мене є можливість думати про такі смішні для Парсонса речі, як душа літака. Ми підходимо одне одному. Так само підходимо і доповнюємо одне одного, як колись я доповнював Ерін. Вона була зі Східної Європи. Здається, з Браслава.

Чому ж ми з нею розійшлися? Я й досі не знаю. Можливо, справді у всьому винна моя невичерпна Нереальність. Гадаю, спочатку це вабило Ерін до мене, а тепер... Тепер я літаю сам. Мою Нереальність можна було простежити в усьому: в ідеях, вчинках, навіть у манері зав'язування шнурків. І так, як нам було нереально добре вдвох, так само іноді їй було нереально важко зі мною. Це «іноді» в січні 43-го перейшло у «майже завжди» і я, як сказала вона, перетнув усі межі. Яких я й донині не бачу. Гадаю, що меж для людини не існує. Їх же немає в космосі. Межі вигадані людьми. Не людством, а людьми, що існують поруч...

Чи живуть у її вибуховому, жвавому тілі дві різні людини? Напевно, ні. Не живуть. Їх у ній не перелічити. Постійна трансформація. Але була однозначна мить, коли вона розкривалася і дарувала мені всю себе, в якій подобалася мені найбільше, в якій я її обожнював. «Привіт», — казала вона...

Хоча хтозна, якби я був Реальним Клодом, у нас би, можливо, не складалося нереально казкових днів. Тепер тут, у цій кабінці, разом із моєю нереальністю мчить на перше побачення з Хіросімою моя реальність, що полягає у необхідності розвідати

хмарність над містом і дати рекомендації, щоб уже за годину Пол Тіббетс показав ворогу і світу, на що здатні Америка і американці.

Що мені відомо про місто призначення? Теоретично - багато чого. Але зараз ми в небі над Іводзімою. Ніхто не розуміє, чому я так люблю небо. А тому, що колись навчився літати. Небо над Японією. Воно таке саме, як і вдома. Ті самі відсотки азоту і кисню. Ось тільки двоокис вуглецю робить його чужим. Це видихи ворога. У цих видихах є слова, думки, в них є ненависть до Америки. Проте, можливо, серед цього двоокису є і частки твоїх видихів, Ерін, які заніс сюди тайфун чи вітер. Мені приємно так думати, тому це так. Хмари. Навколо хмари. Буває, клуби білих хмар можуть лише ледь струснути літак. А іноді, залітаючи у таку ж білу масу, я вилітаю з неї у близькому-донудотного стані. Я не люблю в польоті хмари. Вони крадуть красу небосхилу.

Сьома година. Я підлітаю. У суцільному валу хмар якраз над Хіросімою видно просвіт кілометрів у двадцять. Місто наче оточене білим німбом. З висоти у понад 6 тисяч миль виразно видно вулиці, міські квартали, парки, водяну гладь каналів, що блищить під промінням ранкового сонця. Пора доповідати Тіббетсу. «Хмарність менше трьох десятих на всіх висотах. Рекомендація: перша ціль»... Усе, справу зроблено. Можна летіти додому. За годину на місто впаде бомба.

Дівчинці було два роки. Підвісний паперовий метелик ще залишався недосяжним, бо висів неприпустимо високо. «Де метелик?», — питала мати. Садако показувала пальцем вгору, за що отримувала в нагороду посмішку, хоча з тим же успіхом

кілька разів показавши на матір, досягала ще більш радісного ефекту. «Який він дивний, цей метелик, — думала Садако, — гоїдається під стелею і не схожий на тих, що живуть за домом. Він завжди вгорі, там його місце». Раптом світ спалахнув і все поринуло в темряву.

Літак майора Ілері був уже далеко від місця вибуху, коли екіпаж побачив потужний спалах світла. Піт Флемінг кинувся до ілюмінатора у хвостовий відсік. За ними над Хіросімою висіла, клубилася, і за мить перетворилася в полум'янистий стовп диму вогненна куля. Стовп підіймався усе вище, уперся в небосхил і, розпливаючись, набув лиховісної форми живого, рухливого гриба... Притулившись до стекол, екіпаж із жахом дивився на результати дійства, співучасниками якого вони були. «Здається, ми зробили диявольську справу, хлопці!» — вичавив із себе вражений Клод. Літак віддалявся від Хіросіми. Верхівка гриба відокремилася від ніжки, перетворилася на хмару, що вирувала, а стовп диму знову набув грибоподібної форми. Бомбардувальник пролетів кілометрів сімсот, а димовий стовп атомного вибуху усе ще виднівся у небі над японськими островами. У цей час генерал Гровс грав у теніс.

Жило собі Чудовисько... Хоча взагалі-то, Чудовиськом воно стало нещодавно. А народилось воно колись, скажімо, Живим Організмом. Таких навколо було багато. Але воно Прагнуло, і саме цим відрізнялося від інших. І вже скоро усі навколо почали

дивуватися його красі, грації та звертати увагу на довершеність. Воно б могло стати... Але не стало. Якимсь літнім ранком, чи осіннім вечором (скоро це не матиме значення) яскраве полум'я Нерозуміння перетворило його на Чудовисько. А всі зникли. Тепер йому тільки співчують...

А потім була ейфорія, радість перемоги, відчуття власної гідності та гордості за Америку. Я отримав нагороду за героїзм. Здавалося, що життя, посміхаючись, відкривало перспективи. Світ без війни видавався світлим. Небо над Японією стало цілковито моїм. Хмари його вже не крали.

Відчуття значущості за місяць підірвали фотографії з Нагасакі. Думка про те, що, якби не я, а хтось, якби не Хіросіма, а Кокура чи Нагасакі — не тішила, адже я зрозумів, що лише я винен в тому, що бомба впала саме на Хіросіму.

II.

*

Ранкове світло зазвичай розщеплювало важкість думок на складові. Складові одна на іншу не замикалися.

«Давай цей день назвемо Днем Початку?» — запропонував я собі. «Давай». «Хто б сумнівався». День початку. Оптимістична назва. Що ж, день початку відпустки, день початку сподівань. День початку пошуків початку. Шоста ранку. Я лежу в ліжку і дивлюсь на світ. Світ крізь вікно дивиться на мене. Яким він бачить мене останнім часом? Напевно, і далі нереальним, таким, який тікає від важкості навколишнього життя, від самого себе до ілюзорного світу своїх фантазій, таким, що шукає спокій у ефемерності, «у пустому» — сказала б Ерін. Десять років минуло з дня закінчення війни, а я ніяк не знайду спокою, ніяк не можу забути тієї реальності, яку не розрізнив за окулярами патріотичної гидоти. Тоді моя реальність полягала у тому, що я за два вимовлених речення став убивцею. Коли нам у жовтні сорок п'ятого показали аерофотознімки руїн міста Нагасакі, то назвати це шоком було важко. Я почувався пригніченим, я замкнувся у собі, став мовчазним, у мене почалися напади важкої депресії. Я почав пиячити. А все тому, що я просто любив літати. Душі японців не дають мені спокою й досі. І ми удвох з майором Ілері божеволіємо. Вечорами напиваємося і ведемо неквапливу вдумливу суперечку. Іноді до нас приєднується і вона, Шизофренія. Напившись, я пишу листи до Хіросіми, вкладаю туди гроші і прошу пробачення. Потім я пишу листи до сенату, в них я прошу заарештувати мене за вбивство. Адже я винен у смерті безлічі людей. Зранку,

з'явившись на роботі, я надсилаю листи на адресу муніципалітету Хіросіми та у сенат. Так трохи легше. Ні, я просто ставлю цією дією позначку «так легше», проте це нічого не змінює, бо компоненти болю глибоко в мені. Сто тисяч одночасно - через мене. Я ненавиджу війну, армію, і себе за те, що я брав у цьому участь...

Тому цей день й назвемо Днем Початку!

А може, проаналізувати свій біль? Розкласти на складові, виписати їх на окремі аркуші, матеріалізувати? А потім вивчити їх по літерах, звикнутися з ними, ігнорувати деякі, складаючи зручні літери в нові слова, з яких створюється нова реальність, може, порвати аркуш... а не допоможе — подумати ще? Я подумки беру чорнило, перо, отже, перше: я — вбивця. Підкреслюю. Звичайно ж, від цього фактично нічого не змінюється, бо минуле — не нічний жах в момент різкого пробудження. Воно не зникає, його неможливо позбутися. До нього треба призвичаїтися. А призвичаїтися поки що не вдається.

День Початку. «Давай спочатку поголимося та поснідаємо». «Давай». У тиші кімнати ці слова звучать реально. «Початок покладено»...

Світ за вікном. Зараз я його бачу, проте чую погано. Це схоже на моє життя. Мені досить того, що є всередині будинку, але водночас я радий світові за вікном. Сьогодні ранкове сніданкове завіконня розфарбоване стриманими тонами, приглушеними вологістю повітря. Вітер набирає силу. Буде дощ. Важкі, промоклі хмари придавлюють верхівки дерев, від чого ті пригинаються. Малоймовірно, що ці верхівки гне сильний вітер. Травною біжить і скаче зірваний зелений листок. Певно, у нього є справи. Навряд чи він занепокоєний пошуком початку. Ні, він просто робить те, що йому до вподоби. Його істина — бути зеленим листком. Його щастя — поспішати по своїх листових

справах. Я йому неймовірно заздрю. Я теж таким буду. Я мию посуд і виходжу з дому.

Стоп. Я завмер. На дзеркалі біля виходу за ніч з'явився напис білими літерами.

«Ти — це Я». Я зупинився напроти. Напис розмістився між мною і відображенням. Певно, милом, схоже, що моєю рукою. Я тупо дивився. Але ж я цього не робив. Точно не робив. Мій зір тієї хвилини чітко сфокусувався на скляній поверхні дзеркала. «Ти — це Я». Невже я божеволію? Ходжу вночі уві сні, пишу щось, а зранку не пам'ятаю? А може, це чийсь дурний жарт? Але хто насмілиться жартувати над тим, кого всі в місті вважають психом, хворим на голову? Уночі в домі нікого не було. А мило? Я йду до ванни і знаходжу його на звичному місці. Вивчаю краї. На них нічого не видно. «Ти — це Я». Я повертаюся, дивлюся крізь напис на дзеркало. Відображення у дзеркалі теж дивиться на напис. Для відображення він такий же реальний. Ти — це Я. Я подивився на свої ноги. Права шкарпетка надіта навиворіт. Цікаво, для відбиття у задзеркаллі виворіт — не виворіт? Відбиття посміхається. Але я не посміхаюся. «Ти — це Я» — непогані слова. Може, витерти і забути? Дива.

Цікаво, чому дорослі змушують дітей вірити в казку? Адже діти дорослішають, розчаровуються і потім про неї не думають, в неї не вірять. Хіба що думають уже для того, аби так само примусити вірити в казку своїх дітей. Що це, знущальна помста за розчарування чи спроба побудувати ілюзорне тимчасове щастя? Досі в моєму житті була лише казкова людина. Може, напис на дзеркалі — теж початок чогось?..

Садако прокинулася. За вікном була ніч. «Що трапилося? Де я?». Думки злипалися, наче занурені в густу клейстерову масу, кожна спроба витягти істину назовні завдавала неабияких незручностей. Дівчинка скоро втомилася і перестала думати. Так було приємніше. Зорі вдивлялися у вічі і вже скоро почали спускатися нижче. Дві закохані з них, Ткаля і Пастух, наблизилися одна до одної ще ближче, ніж сьомого місяця і сороки заходилися будувати для них міст через Чумацький шлях. Сьогодні дощу не буде. Небесна ріка не розіллється і вони обов'язково зустрінуться. «Садако, — казали вони, — у тебе сяють очі. Хіба не прекрасна мить пробудження такої ночі? Ти ж любиш просту красу. У простоті ми знаходимо довершеність. Зараз можна уявити, що не існує ані шибки, ані ліжка, ані кімнати, а є кромка світу. Ти і ми. Вічність. Чудово, що ми разом цієї миті відчуваємо життя по-особливому». Раптом поруч почулося рипіння. Садако глянула ліворуч і побачила ще ліжко. На ліжку лежала людина. «Я в лікарні», — вирішила вона. І одразу ж пригадала, що сьогодні, чи це було вчора, директор школи Такаші Йокота відмінив уроки і всі діти початкової школи вирушили малювати з натури, вчитися розпізнавати красу в природі. Вона любила споглядати за величною поміркованістю природи, відшукувати в її мудрості мудрість для себе. Цьому її з дитинства навчала мати. Дівчинка росла звичайною. Тим більш несподівано-приємними були моменти таких ось уроків у школі. Вона згадала, що сиділа на траві і споглядала, як води Отагави міняють свій вразливий колір під впливом примхливих променів ще теплого осіннього сонця, коли їй раптом стало зле. Останнім часом таке траплялось з певною регулярністю, та цього разу з блювотою вийшла кров. Трохи згодом світ погас. Клейстер знову заповнював свідомість, кімнату, кромку світу. Зорі у ньому сяяли вже каламутніше, відблиски їхнього світла ледь пробивались крізь параван ночі, і

перш ніж впасти в забуття, вона встигла помітити, що Вега і Альтаїр майже тримаються за руки.

Якби ми були Вегою і Альтаїром, то одночасно із Садако, яка прокинулася в лікарні, ми бачили б у кімнаті власного дому на околиці Хіросіми жінку. І ми б знали, що її звать Акіко. Ми бачили б, як на щільно засунені сьодзі падає тінь її фігури, бачили б вогнище з дерев'яною решіткою — котоцу, невеличкий столик цукуе і ще кілька подушок для сидіння. Більше в кімнаті нічого не було. Усі речі повсякденного вжитку, спальні речі зберігались у стінних шафах і з'являлися у кімнаті за потреби. Акіко сиділа на татамі в центрі кімнати, схрестивши ноги і безперервно читала, читала рукопис. Але зіниці її очей не рухалися, сторінки вона не перегортала. Колись вона знала їх майже напам'ять.

«...Я познайомилася з ним у Національному музеї. Не так вже й давно, але в далекі тридцяті роки, коли ще жила в Токіо.

Нас, групу з коледжу, туди повів учитель історії. Темою нашого заняття були особливості революції Мейдзі. Крім нашої групи, того дня в музеї було багато екскурсій і людей. Мені швидко все набридло і я почала просто роздивлятися присутніх. Мені іноді подобається придивлятися до людей, за жестами, манерою ходи, виразом обличчя припускати, які думки панують в їхніх головах, чим вони стурбовані цієї миті, складати варіації їхніх життів. Я добре пам'ятаю, як тоді в фойє мене вельми здивував один чоловік. У мокрій, біло-тілесній від дощу сорочці, бахматих обвислих штанах, він, здавалося, зовсім не розумів, що відбувається навколо. Скидалося на те, що він прибіг сюди, незважаючи на дощ, так швидко, як міг. Або прибіг

і не зрозумів, куди. Його рухи відрізнялися напруженою знервованістю, він був абсолютно заглибленим у себе і не зважав на зігріті шкірою дощові краплі, які звисали з підборіддя. При цьому, здавалося, він намагався чітко сприймати рухи, слова та жести людей, що його оточували. Років тридцяти, з акуратною стрижкою, високий, із сумними чорними очима, і дещо розгублений, він ніби загубився в цьому величезному просторі фойє, і когось шукав. Помітивши, що занадто довго за ним спостерігаю, він різко і рішуче попрямував до мене. Я усвідомила свою помилку і опустила погляд.

— Доброго дня. Скажіть, чи ви не бачили мого друга, тобто, вибачте, ви не знаєте, о котрій годині сюди має приїхати актор і автор картин, художник Сетсюте?

На диво, його голос був добрим, теплим і душевним, у голосі звучали ті ж нотки печалі, які я помітила в очах.

— Мені шкода, але я не знаю. Я чула про трьох друзів, що писали картини від його імені.

Я промовила занадто багато.

— Дивно, а мені сказали, що він повинен проводити зустріч на виставці своїх картин. Мені дуже треба з ним побачитися. Мене бентежать питання, відповідь на які знає лише він.

Схоже, що моя відповідь не справила на нього жодного враження, і, наче каузальний, він зробив важкий видих, спробував зазирнути мені в очі, відійшов від мене і почав швидко роздивлятися людей, наче вірив, що неіснуючий Сетсюте неймовірним чином зараз з'явиться у цьому одноманітному натовпі свійських людей. Тієї миті я вирішила, що треба було просто промовчати. Я наблизилася до своїх подруг. Він відійшов на інший бік зали і довго дивився у вікно, ніби спостерігаючи за кимось. Чи чимось. Потім заради цікавості я розгледіла на картинах Сетсюте, що вони створені на початку минулого сторіччя.

Упродовж того вечора я багато думала про цього дивного чоловіка. Хто він, з якого дивного світу, які обставини примусили його повірити, що Сетсюте існує? А ще ці його очі, глибокі і сумні...

Можливо, тоді мені просто більше не було про що думати.

Наступного дня ми випадково зіштовхнулися неподалік від мого дому. Я їхала на трамваї з коледжу. І коли дісталася своєї зупинки — натрапила на нього на виході. Він теж виходив. Наші очі знову зустрілися. Він посміхнувся. Ми вийшли. Я прямувала до свого дому. Він йшов поруч.

— Ми з вами вчора зустрічалися, — сказав він.

— Так, у музеї, — відповіла я, не підводячи очей.

— Я вас, мабуть, дещо здивував.

— Ні. Усяке буває, — я намагалася говорити нейтрально.

— Зі мною таке іноді трапляється. У такі дні я не зовсім розумію, що відбувається навколо. У вас буває відчуття, ніби опиняєшся в іншому вимірі?

«Дні? Вимір? Хворий якийсь», — подумала я. Але на вигляд він був не здатним образити і я інтуїтивно його зовсім не боялась. Він зупинився.

— Хочете, заїдемо до мене, поговоримо? — раптом спитав він, показуючи на будинок.

Я була збентежена.

— Ні, дякую, — швидко відповіла я.

— Як знаєте, мені було б дуже приємно — сказав він.

Я підвела погляд. На його обличчі зі впалими очима та зморшками на високому чолі відбивалося внутрішнє страждання. У глибині його чорних очей я побачила щось, що спочатку видалося мені схожим на блиск води у сяйві місяця, а наступної миті я вирішила, що це дивний, досі незнаний внутрішній світ. Відчуття, що охопили мене, скидалися на враження від долучення до таїнств світу, коли зоряної літньої

ночі вдивляєшся в зірки і розумієш, що між тобою і ними — неосяжні для розуму відстані, що ти — нескінченно дрібний атом цієї системи, нікчемний, але свідомий, той, що вважає себе центром цього Всесвіту. Ці очі лякали і вабили. За ними ховався невідомий космос хаосу і закономірності живих думок. Вони, схоже, і трансформувалися в нетутешню посмішку на його худому обличчі. За одну лише мить погляду це обличчя закарбувалося в моїй пам'яті.

У моїй нецікавій одноманітності життя знайомство з такою чудернацькою людиною здалося мені тоді неабиякою подією. Як багато дивного було в ньому, думала я, його поведінка, манера триматися, голос, печаль, що накладала на нього відбиток загадковості. Мені закортіло дізнатися більше про цього чоловіка, що з ним було, чим він займається, як живе, пізнати його думки, той величезний внутрішній світ, який сяяв в його погляді. Але разом з тим я відчувала між нами бар'єр часу. Бар'єр, який створило суспільство саме для себе. Моя цікавість не сподобається його близьким, а, тим більше, її не зрозуміють мої рідні: тато — службовець великого концерну в Токіо, і мама — викладач Токійського імператорського університету, які вже домовилися з батьками Санііро про наш шлюб. Помисли чомусь хвилювали мене. Мріяти, надумувати, припускати стало для мене незвичною і цікавою грою думки. Я сама собі будувала загадку і таємничість. Я уявляла ситуації, вигадувала історії. Спершу я гадала, що ці мрії не довго пануватимуть в моїй голові. Але це легке відчуття - прагнення чогось, печалі - з часом почало мені подобатись. Варто мені було заплющити очі, і я бачила, що він на мене дивиться.

Кілька наступних днів я, прямуючи з коледжу, уважно роздивлялася людей у трамваї. Повз його будинок я спершу проходила дуже швидко, десь у глибині душі побоюючись, що реальне зіткнення з об'єктом моїх думок може все зруйнувати,

але десь на п'ятий день після нашої розмови, я почала вдивлятись у вікна, і навмисне проминати місце нашого прощання значно повільніше. Мабуть, так дико я скомпонована — потребую постійного підживлення.

І ось одного дня ми знову зустрілися у трамваї.

— Доброго дня, — сказав він, посміхаючись.

А він мене, виявляється, пам'ятає.

— Здрастуйте, — відповіла я і автоматично вклонилася. І першої миті сама злякалась цього поклону. Навіщо я його зробила — я не знала. Це був внутрішній імпульс. Раніше таких імпульсів я за собою не помічала. Але не встигла я обміркувати, що сталося, як він вклонився у відповідь. Чи автоматично?

Я відзначила, що, окрім звичної печалі, сьогодні його погляд ні на чому не може зосередитися. Він виглядав неуважним. Я вирішила, що, схоже, його думки живуть своїм життям, бо його руки і рухи залишалися врівноваженими. А може, у нього саме сьогодні щось трапилося.

— Ви сьогодні виглядаєте дуже радісною, я б сказав, сяючою, — промовив він.

Тієї миті мені стало навіть якось ніяково за причину своєї радості. Того дня я всього лиш здала роботу з історії «Сучасний погляд на історію помсти сорока семи ронинів», куди довго намагалась вкласти всі свої думки і яка вже добряче мені набридла. Проте його здатність підмічати настрій іншої людини мене приємно вразила.

— Сьогодні незвичний день, — тільки й мовила я.

— Ваша правда, — сказав він. В його голосі я почула глибину незрозумілих для мене почуттів. А може, почула, бо захотіла почути.

— А ви з роботи? — насмілилася спитати я.

— Так, з роботи, — відповів він. — Я працюю службовцем в порту.

Чомусь його відповідь розчарувала мене. Я уявляла його роботу не такою банальною. Я очікувала більшого. Образ, створений моєю уявою, мав би працювати, принаймні, якимось журналістом... «Хоча, — подумала я, — все вірно, робота журналіста вимагає постійного спілкування з людьми, постійного руху, поїздок... А хто захотів би спілкуватися з людиною, в чиїх очах такий незрозумілий, нетутешній блиск? Службовець компанії. Що ж, це пояснює такі очі. І водночас, це може значно все спростити. Людині не подобається робота, яка виснажує її, створює проблеми і незручності, а це відбивається на настрої, обличчі. Таке відкриття зовсім мене засмутило, і я не зрозуміла, що джерелом розчарування були мої ж припущення.

— Сьогодні справді дивовижний день, — продовжував він тим часом. — Усе навколо сяє. Вулиця після дощу, вимиті листки на деревах, сяйво відбивається в очах людей і дарує радість тим, хто бачить такі очі. Сьогодні зранку я спостерігав, як болісно здригається листя на деревах від ударів крапель, як краплі зриваються з листя і помітно помірно падає на землю, значно повільніше, ніж з неба. Так було завжди. Сотні, тисячі років тому. Тільки тисячі років тому хтось дивився на повільне падіння крапель зовсім не так. А може, когось тоді це було нецікавим і непотрібним. Дивно, але як скупі ми можемо говорити про те, що так глибоко відчуваємо.

Ми дійшли до його будинку.

— До побачення, — сказала я.

— До побачення, — відповів він.

«Ось і все, — подумала я, швидко крокуючи геть, — сьогодні всі мої мрії і вигадки розлетілися, підхоплені весняним вітром. Нічого незвичайного. Службовець в порту. Я все вигадала. Надалі слід бути прагматичнішою. Він просто печальна людина.

Може, навколо таких безліч, а я до цих пір не усім вдивлялась в очі. А що ж він подумав про мене? Як я виглядаю в його очах?»

Я озирнулася. Він стояв на тому ж місці і дивився мені вслід. Його схилена голова, зсунулені плечі, невиразний погляд мені в спину чомусь намалювали в моїй уяві образ маленького загубленого хлопчика... Промайнула думка, як приємно було б зараз притулити цю голову до себе. Просто якийсь потяг. Не підтвердження таємних сподівань. Що він зараз бачив в мені? Яка я, як виглядаю цієї миті? Раптом збоку я почула крик і на мене налетіла коляска рикші. Я впала і сильно забилася. У мене перехопило подих. Я підвелася. Мій знайомий був уже біля мене. Навколо почала збиратися юрба.

— Ви забилися. У вас йде кров.

Справді, з ран на лікті та коліні проступила кров. Я дуже засоромилася того, що стала центром уваги і причиною незручностей.

— Вибачте, я винна, — сказала я йому.

— Це я винен. Дозвольте, я вам допоможу, — відповів він.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

КУПИТИ